

1.1 Wat bepaalt de bladhoeveelheid aan een tomatenplant.

Niets zo moeilijk als de hoeveelheid blad aan een tomatenplant omschrijven. Het gaat ook niet altijd om de bladhoeveelheid, maar ook over de afstand tussen twee bladeren, de internodiën genoemd. Sommige rassen vertonen lange internodiën, ander korte internodiën. Bij deze met korte internodiën zal er al sneller *de indruk* bestaan dat er teveel blad aan de plant zit. Bij deze met lange internodiën is het geheel luchtiger en *lijkt* het minder nodig om blad weg te nemen.

Er is niet alleen de afstand tussen de bladeren, er is ook de bladlengte. De bladlengte kan rasgebonden zijn. Maar deze wordt nog meer beïnvloed worden door de groeiwijze. Is de groei vrij sterk, dan zullen de bladeren vooral veel langer worden. Een uitzondering daarop zijn de [krulkoppen](#) bij zeer sterke groei in het begin van de teelt.

Foto : veel kleinvruchtige tomatensoorten groeien van nature “langer” uit, dat wil zeggen langere internodiën, en langere bladeren. Daardoor lijkt de plant veel luchtiger van groei, ook al is de groei eigenlijk zeer sterk, zoals bij deze [miniroma tomaten \(snoeptomaatjes\)](#). Maar ook bij grootvruchtige soorten is er een verschil. Zo zal Tamaris met veel langere internodiën groeien dan Pyros. (zie foto's en rasbeschrijving [artikel hybriderassen bij tomaten](#)) Te lange internodiën zijn nadelig in lage serres, de plant groeit rapper tot in het dak.

1.2. Hoe zie je dat er teveel blad is?

Het gaat erom dat je de bloemtrossen, en later de vruchten, nog ziet zitten als je enige afstand van de plant neemt. Sta je een eindje van de plant af en is de bloemtros niet zichtbaar, of zie je met moeite een glimmende vlekje van de nog jonge, groene vruchten, dan is er echt wel blad teveel aan de planten. De plantstructuur moet 'open' zijn.

In de praktijk kan je, wat betreft bladhoeveelheid, een onderscheid maken tussen geënte planten en niet geënte.

Geënte planten en ook wel goed groeiende hybridesoorten zullen eigenlijk de hele teelt door een dicht en lang blad vertonen, dichte plantstructuur.

De andere zullen vooral tot aan de vierde tros veel blad vormen, daarna wordt het meestal minder, en is er een open plantstructuur. ([groeiperiodes, zie artikel](#)).

Anderzijds kan bij precies dezelfde plant, met precies evenveel blad, er toch een verschil zijn wat betreft blad snijden. Dus "te veel" blad is niet altijd "te veel" blad". Hierbij denk ik vooral aan planten die, of slechts met twee – drie in de kas staan, of op ruime afstand staan, of vlak bij het glas van de serre staan. Deze planten zullen veel beter belicht worden dan planten die met tien of veel meer, relatief dicht op elkaar staan. Dit tegenover planten die in een minder zonnrijke omgeving staan, hetzij door enkel uren schaduw overdag, hetzij door een minder lichtdoorlatende serre.

Het is duidelijk dat er in de eerste situatie zelfs schade kan berokkend worden door teveel blad weg te nemen en dit met de nodig voorzichtigheid moet gebeuren.

Foto : Te veel of te weinig blad? Deze tomaten zijn net niet, net wel zichtbaar. Bij deze tomatenplanten lijkt het misschien of er teveel blad is, maar deze planten staan aan de zijkant van de serre, die niet afgewit is. Ze ontvangen dus dagelijks heel veel zonlicht. Staan deze planten in een afgeschermd, afgewitte serre, of hebben ze veel schaduw door een rij tomaten

of een andere reden, of is het al na half augustus, dan kunnen we wel zeggen dat er teveel blad is.

1.3. Hoe de bladhoeveelheid beïnvloeden?

In eerste instantie : liever iets te veel blad, dan te weinig blad. Is er teveel blad, dan kunnen we dit nog wegsnijden. Van een plant met veel plant zijn we zeker dat de plant goede wortels heeft en goed doorgroeit. Weinig blad van in het begin wijst dikwijls op een zwakke groei, bijvoorbeeld door één of andere vorm van [bodemmoetheid](#).

Het enig wat we in de hand hebben om de hoeveelheid blad bij tomaten ietwat in toom te houden is de bemesting en de watergift. Een stikstofrijke bemesting is uit den boze, kies voor een kaliumrijke bemesting.

1.4. Nadelen van te veel blad aan de tomatenplanten

- **Mindere kwaliteit van de bloemen** omdat een sterk groeiende plant minder energie in de generatieve groei zal stoppen. De slechtere bloemkwaliteit heeft een minder goede vruchtzetting tot gevolg.
- De nadelen van een slechtere bloemkwaliteit komen nog meer naar voren omdat de bloemen, verscholen tussen de bladeren, niet zo goed opdrogen. **Het stuifmeel blijft langer nat** en komt minder gemakkelijk los bij het trillen. Het geraakt dus niet op de stamper van de bloem. (zie artikel [vruchtzetting](#))
- **Minder grote vruchten** omdat de plant teveel energie in de vorming van de bladeren stopt.
- **Minder luchtcirculatie in en rond de plant**, vruchten en bladeren die nat zijn drogen minder snel op, meer kans op schimmels (vooral [aardappelziekte](#) en [botrytis](#) en [bladvlekkenziekte](#)).

Natte bladeren zullen niet zoveel voorkomen bij een teelt in een glazen kas, maar wel meer in een plasticen tunnel ten gevolge van de condensdruppels die zich vormen op de plastic. Toch zijn natte vruchten ondanks de beste zorgen soms moeilijk te vermijden. Na een koude nacht is de kans [condensvorming op de vruchten in de serre](#) groot.

1.5. Nadelen van te weinig blad aan de planten

- **Te weinig fotosynthese** om vruchten te kunnen laten uitgroeien, zowel in aantal als in grootte.
- Door te weinig blad is er ook **te weinig microklimaat in de kas**. Daarmee wordt bedoeld dat in een serre waar te weinig blad in staat, de temperatuur hoger oploopt en de luchtvochtigheid verlaagt. Een professionele tomatenkas kan in de voormiddag zelfs koeler zijn dan de buitentemperatuur. De verdampende bladeren hebben altijd een koelend effect.
- **De vruchten hangen te veel in de zon**, met als voornaamste problemen [minder goede kleuring \(link\)](#) en [ruwe vruchten](#) tot gevolg.

- **De plant kan niet voldoende verdampen**, met bij minder goed weer snel scheuren van de vruchten.

Deze laatste twee kunnen ook door de tuinder veroorzaakt worden, door het te vroeg en te veel wegnemen van blad

1.6. Voordelen van minder blad aan de planten

- Meer energie over voor de vruchtvorming.

- De tomaten, alhoewel niet in de volle zon, warmen toch beter op en zullen beter rijpen. Dit voordeel kunnen we vooral laten gelden vanaf half augustus om te vermijden dat de vruchten te warm worden en groenkragen krijgen.

- De tomaten en de bladeren drogen sneller op, minder kans op schimmelinfecties.

Deel 1 : besluit.

Een evenwicht op de tomatenplant tussen blad en vrucht is nodig. Om zo een goede vruchtzetting en voldoende grote vruchten te bekomen, maar ook om de kwaliteit van de vruchten te verzekeren. Later op het seizoen komt meer en meer de nadruk te liggen op minder vocht, snel opdrogen van de plant en zonnewarmte voor de vruchten, zodat ze sneller rijpen. Er is dan minder blad op de plant gewenst.

Hoe? Snijden of knippen.

In dit artikel gaan we uit van blad snijden of knippen. Het plukken of afbreken van de bladeren is niet aan te raden. Uit jarenlang onderzoek en ervaring bij professionele kwekers is gebleken dat er minder kans is op [botrytischimmel](http://www.botrytis.be) op de wonde als er gesneden of geknipt wordt, zo staat vermeld op de website www.botrytis.be. Alles wat uitsteekt en dan afsterft, maar aan de plant blijft is later een potentiële bron van botrytis.

Snijd de bladeren met een scherp mes weg tot tegen de stam. Doe dit in de ochtend en als een zonnige dag verwacht wordt. Zo kan de wonde mooi opdrogen.

*Foto links :
rafelige wonde
door het plukken,
kraken van het
blad.*

*Foto rechts :
gladde wonde
door snijden van
het blad.*

Wanneer blad snijden?

Daartoe hebben de we de teeltperiode onderverdeeld in verschillende fases.

I. Bloei tros 1 : Op dat moment komt het zelden voor dat er al te veel bladmassa is. De plant is pas geplant en vertoont nog niet een echt sterke groei. Vergeelde blaadjes onderaan de plant kunnen wel weggesneden worden. Als, bij de sterker groeiende tomatenplanten, een paar bladeren op de grond hangen, kan je die wel verwijderen.

II. Bloei tros 2 : De onderste 3-4 bladeren kunnen nu definitief weggesneden worden. Sommige daarvan zijn al verwijderd bij de vorige stap (bloei tros 1).

III. Bloei tros 2 en tros 3 : Bij zwakker groeiende planten hoeft er niets te gebeuren. In deze fase is er de vuistregel bij een sterk groeiend gewas : je moet de bloemen zien, je moet de vruchten zien hangen. Er zal dan ook al eens een blad boven de tros weggenomen worden om dat te bereiken. Een andere mogelijkheid in deze fase, toegepast door sommige hobbyuinders en bij sterk groeiende planten, is dat de bladeren wat ingekort worden. Persoonlijk vind ik dit minder makkelijk werken.

IV. Bloei tros 4-5-6 : In deze periode zal het zelden voorkomen dat we bladeren wegnemen. De groei zal door het toenemend aantal vruchten verminderen, de stengeldikte wordt minder en de bladeren worden korter en kleiner. Enkel bij geënte planten kan de groei soms heftig blijven doorgaan. In dat geval blijven we de vuistregel van de vorige fase toepassen.

V. Bloei tros 6-7 : De bloei van de zevende tros valt veelal samen met de eerste rijpende vruchten. Dan nemen we alle blad weg tot juist onder de rijpende tros. Deze bladeren zijn verouderd, dikwijls al wat geel en gekruld. Hoe dan ook, de plant heeft maar drie bladeren per tros nodig.

Niet teveel blad in één keer afnemen is aangewezen, beter vijf dagen tussenlaten als er meer dan drie bladeren in één keer moeten verwijderd worden om tot aan de eerste tros te geraken.

VI. Vanaf het toppen : We gaan uit van de situatie dat de plant getopt is op zes zeven trossen. Vanaf nu gaat de bladpluk geleidelijk verder, in hetzelfde ritme als de oogst. Per tros die aan het rijpen gaat kunnen we drie bladeren meer afplukken tot juist onder de hoogste, rijpende tros. Is er nog één of twee vruchten of wat kleintjes die blijven hangen zijn, dan rekenen we deze niet mee en beschouwen we dit als een rijpende tros. Daar gaan we mee door tot aan de derde tros. Is het nog volop zomer, dan wachten we nog even om hogerop mee te gaan met de rijpende tros. Zoniet ontstaan er teveel nadelen zoals beschreven in deel 1 van dit artikel, vooral kwaliteitsproblemen op de vruchten dus.

VII. Vanaf half augustus : Als er op dat moment geen [zomerse dagen](#) (+25°C) zijn, gaan we iets drastischer te werk gaan bij het blad plukken. We maken een soort inhaalbeweging, waardoor de tros die pas begonnen is met rijpen ook bloot komt te staan. Die inhaalbeweging maken we door om 5-7 dagen drie bladeren weg te nemen. Zo komen we zeker tegen september zover dat ook de hoogst rijpende tros in de zon komt te hangen. Vanaf dan is de regel drie bladeren per tros die nog niet begonnen is met rijpen en de hoogst hangende rijpe tros. Drie bladeren per tros zijn nodig om te vermijden dat de plant teveel water richting vruchten stuurt, met barsten tot gevolg. Het is dan ook absoluut nodig de watergift aan te passen aan het verminderende aantal bladeren. Vanaf september zal de watergift minimaal zijn.

Besluit : blad knippen zal in het begin vooral gericht zijn op het evenwicht tussen blad en vrucht herstellen, terwijl later op het seizoen blad knippen nodig is om overtollig blad weg te nemen. Nog later zal blad wegnemen ervoor zorgen dat de rijping bevorderd wordt.

Fasen van het blad snijden in beeld.

Met dank aan [Herman de Moor](#) voor de foto's, afkomstig uit zijn artikels in de serie [teelt van geënte tomaten en teelt in potten](#). Alsook voor het meedenken bij het opstellen van dit artikel.

fase I.

Foto's : Vlak na het planten is de bladgroei zeker nog niet weelderig, de de onderste blaadjes vergelen soms of hangen wat op de grond en deze kunnen dan ook al snel verwijderd worden.

fase III.

Foto links en rechts : bij deze planten is er een sterke groei, de stam is dik, de bladeren zijn lang en en je ziet haast geen bloemen of vruchten.

fase III en IV.

Op deze foto zie je dat er boven de tros een blad weggenomen werd. Zo verbetert de “doorkijkbaarheid” van de plant. Op de rechterfoto zie je dezelfde planten op het moment dat de eerste tros aan het rijpen gaat (zie onderaan de plant). Een signaal om te starten met de “de echte” bladpluk.

fase V

Op deze foto zie je dat er blad verwijderd werd, mee met de rijpende tros.

fase VI en VII

Nog later op het seizoen, na half augustus zullen we hoger dan de derde tros ook bladeren verwijderen, echter nooit hoger dan de laatst rijpende tros. Zo zie je dat bij de planten achteraan de foto het blad snijden al verder gevorderd is.

Bron: Plantaardig.com